

Tsvetelina Hristova | Morbid Mobilities

(2020-04-28)

Tsvetelina Hristova is a PhD candidate at the Institute of Culture and Society, Western Sydney University. She is interested in issues of automation and digitalization and in tracing their political genealogy and implications.

Western Sydney University
t.hristova@westernsydney.edu.au

Epidemics spread by parasitizing on the already established flows of the mobility of people, while new crises parasite on crises that have settled to become the normality. In the weeks after COVID-19 reached the EU, the epidemic has accelerated the conjuncture of existing modes of exploitation, extraction, and exclusion. Kim Moody points out in a recent piece that the link between the spread of COVID-19 and transnational supply chains might be a lot more significant than what would be immediately apparent from epidemiological models.¹ This invisibilized dependency between the spread of the virus and the mobility of capital and labour is only one way in which the current rapidly developing COVID-19 crisis is not just a health emergency but much more than this, it is a problem of labour. Labour, and in particular migrant labour, has become the central subject of this crisis - monitored, contained, and stirred into "essential" mobilities.

Vectors of Contagion

The path of initial infection in Bulgaria remains unclear because the first cases were already cases of community transmission. But there is a persistent suspicion that Bulgarian migrant workers in Italy came back home for holidays and brought the virus to the former industrial towns of Gabrovo and Pleven. Like many towns in the

¹ Kim Moody, "How 'Just-In-Time' Capitalism Spread COVID-19: Trade Routes, Transmission, and International Solidarity," *Spectre Journal* (April 8, 2020). <https://spectrejournal.com/how-just-in-time-capitalism-spread-covid-19>.

Цветелина Христова | Смъртоносни мобилности¹

(2020-05-11)

Цветелина Христова в докторантка в Института по култура и общество в Университета на Западни Сидни. Интересува се от проблеми на автоматизацията и дигитализацията и от проследяването на политическите им генеалогия и импликации.

Университет на Западни Сидни
t.hristova@westernsydney.edu.au

Епидемиите се разпространяват, паразитират върху вече установени потоци на мобилност, а новите кризи паразитират върху стари, утвърдили се като норма кризи. В седмиците след като COVID-19 достигна до ЕС, епидемията ускори динамиката на съществуващите режими на експлоатация, добив и изключване. В своя неотдавнашна статия Ким Мууди посочва, че връзката между разпространението на COVID-19 и транснационалните снабдителни вериги може да се окаже далеч по-съществена, отколкото изглежда на пръв поглед от епидемиологичните модели.² Невидимата зависимост между разпространението на вируса и мобилността на капитала и труда е само един от начините, по които бързо развиващата се криза ни се разкрива не просто като извънредна здравна ситуация, а като проблем на труда. Трудът, и по-специално мигрантският такъв, се превърна в централен предмет на кризата - контролиран, ограничаван и тласкан към „ключови“ мобилности.

Вектори на заразяване

Доколкото първите случаи в България са на общностно предаване, пътят на първоначалното заразяване остава неясен. Налице са обаче съмнения, че вирусът е внесен в Габрово и Плевен - бивши индустриални градове - от завърнали се за празниците

¹ Published in: *dVERSIA* (May 11, 2020). <https://dversia.net/5817/smurtonosni-mobilnosti>.

² Kim Moody, "How 'Just-In-Time' Capitalism Spread COVID-19: Trade Routes, Transmission, and International Solidarity," *Spectre Journal* (April 8, 2020). <https://spectrejournal.com/how-just-in-time-capitalism-spread-covid-19>.

country where key industries were dismantled, privatized, and liquidated after 1989, these two regions of Bulgaria are among the ones which experienced significant demographic decreases and out-migration to the capital or other EU countries. In the last thirty years out-migration has become a major source of cash flows back to the country. Migrant workers have consistently contributed significantly larger amounts to the economy than foreign direct investments. It is not an exaggeration to say that the livelihood of whole families, and in some cases whole townships, is sustained through the cash flows coming from migrant workers.

At the same time, in its history of migrant labour regimes, the EU has consistently restricted and made conditional the access of workers from its eastern peripheries to social security, benefits, and healthcare protections. This has led to a rift in the geography of production and social reproduction in the Union that forces Eastern European migrants to separate the spaces of labour from the spaces of social reproduction. Tasks of sustaining health, social networks, and social security are relegated to the home country and, more specifically, to the household, which, in the context of eroding social protection from the state, becomes the central institution for social reproduction.² People come back home to see their family but also to get dental and medical care, to buy medicines (often for other migrants who could not travel back home). This means that the migratory patterns of Eastern European migrants are part of vital infrastructures for sustaining the precarious livelihoods of impoverished working classes in the region. Now they have turned into vectors of contagion, underscoring even more the dependency of Eastern Europe on emigrant labour and the ease with which the West dispenses of migrant workers.

In the days since the virus landed in the EU, hundreds of thousands of Bulgarian migrant workers have returned home after quarantine measures lead to labour market stagnation, and efforts to restrict

² See Raia Apostolova and Tsvetelina Hristova, "The Postsocialist Posted Worker: Social Reproduction and the Geography of Class Struggles," in *Migration and the Contested Politics of Justice: Europe and the Global Dimension*, eds. Sandro Mezzadra and Giorgio Grappi (London and New York: Routledge, forthcoming). See also Miladina Monova, "We Don't Have Work. We Just Grow a Little Tobacco: Household Economy and Ritual Effervescence in a Macedonian Town," in *Economy and Ritual: Studies of Postsocialist Transformations*, eds. Stephen Gudeman and Chris Hann (New York: Berghahn, 2015), 166-91, for an analysis of the increased economic importance of the household after 1989 in North Macedonia.

от Италия гастарбайтери. Както в много други градове в страната, в които след 1989 г. ключови индустрии са затворени, приватизирани и ликвидирани, в тези два региона се наблюдава значителен демографски спад и отлив на население към столицата или към други страни от ЕС. През последните тридесет години външната миграция се превърна в основен източник на парични потоци към страната. Трудовите мигранти допринасят значително повече за икономиката, отколкото преките чуждестранни инвестиции. Не е преувеличено да се каже, че прехраната на цели семейства, а в някои случаи и на цели селища, се осигурява от идващите от мигрантите парични потоци.

В същото време, ЕС традиционно провежда политики за контрол върху трудовата миграция, чрез които ограничава и поставя условия за достъпа на работниците от източната си периферия до социално осигуряване, придобивки и здравна защита. Това води до разрыв в географията на производството и социалното възпроизводство в Съюза. Източноевропейските мигранти са принудени да отделят пространството на труда от това на социалното възпроизводство. Ангажиментите по поддържане на здравето, социалните мрежи и социалното осигуряване са прехвърлени към страната на произход и по-специално към домакинството, което - в условията на рушаща се социална защита от страна на държавата - се превръща в централна институция за социално възпроизводство.³ Хората се завръщат у дома, за да видят семейството си, да получат стоматологична и медицинска помощ или да купят лекарства (често и за други мигранти, които не могат да се приберат). Това означава, че миграционните модели на източноевропейските гастарбайтери са част от инфраструктурите, които се явяват жизненоважни за поддържането на неустойчивото препитание на работническите класи в региона. Сега те са се превърнали във вектори на зараза, което допълнително подчертава зависимостта на Източна Европа от емигрантския труд и лекотата, с която Западът се отървава от

³ Вж. Raia Apostolova and Tsvetelina Hristova, "The Postsocialist Posted Worker: Social Reproduction and the Geography of Class Struggles," in *Migration and the Contested Politics of Justice: Europe and the Global Dimension*, eds. Sandro Mezzadra and Giorgio Grappi (London and New York: Routledge; предстоящо издание). Също и Miladina Monova, "We Don't Have Work. We Just Grow a Little Tobacco: Household Economy and Ritual Effervescence in a Macedonian Town," in *Economy and Ritual: Studies of Postsocialist Transformations*, eds. Stephen Gudeman and Chris Hann (New York: Berghahn, 2015), 166-91, за анализ на повишеното икономическо значение на домакинството в Северна Македония след 1989 г.

seasonal migrant work and discourage precarious and unemployed migrants from seeking social support.³ Pushed back into a health-care system that will most certainly not be able to deal with a pandemic, returning migrants are now the focus of punitive and surveillance measures in Bulgaria and the Eastern European region.

Epidemiologies of Migration

In March, the Polish digital marketing company Selectivv, which has an office in Sofia, published their own study on the movement of Bulgarian and Polish migrants in the EU during the pandemic. The company used this data to create a map tracking their movements in the period between March 11-17, the early days of infections in Eastern Europe - where they have been in Western Europe and where they returned in their own countries - a sort of unofficial epidemiological surveillance map tracing the potential spread of the virus. It combined geolocation tracking and profiling technology, used specifically for targeting migrant diasporas, drawing on mobility data and consumer patterns. Selectivv explains this technology on their website by providing their own definition of a migrant for the purposes of profiling in the following way:

In this research we assumed that “a person from Ukraine living in Poland” is one who has a SIM card of the Polish operator, but has the Russian or Ukrainian language set on the phone and at least once has been in Ukraine during 2018 and/or changed during this time the SIM-card of the Ukrainian operator.⁴

работниците-мигранти.

Откакто вирусът пристигна ЕС и карантинните мерки доведоха до стагнация на трудовия пазар, стотици хиляди български работници са се завърнали у дома. Опити за ограничаване на сезонния мигрантски труд на Запад отказаха безработните мигранти и тези с несигурна работа да търсят социална подкрепа.⁴ Изтласкани обратно в здравна система, която вероятно не е способна да се справи с пандемията, завръщащите се попадат във фокуса на наказателните и надзорни мерки в България и Източноевропейския регион.

Епидемиология на миграцията

През март полската компания за дигитален маркетинг Selectivv, която има офис в София, публикува свое проучване за движението на български и полски мигранти в ЕС по време на пандемията. Тя използва данните, за да създаде карти, проследяващи движението в периода от 11 до 17 март 2020 г. - ранните дни на заразяване в Източна Европа. Къде из Западна Европа са били и къде са се завърнали - нещо като неофициална карта за епидемиологично наблюдение, проследяваща потенциалното разпространение на вируса. Картата съчетава технологии за проследяване на геолокация и профилиране, насочени специално към мигрантските диаспори въз основа мобилността и потребителските модели. На сайта си Selectivv обясняват технологията, като за целите на профилирането дават собствено определение за мигрант:

В това проучване приемаме, че „човек от Украйна, който живее в Полша“ е лице, което има SIM карта на полски оператор, но е настроил телефона си на руски или украински език и поне веднъж е бил в Украйна през 2018 година и/или през това време е подменил картата си с такава на украински оператор.⁵

³ Emilia Milcheva, “Стотици хиляди българи се върнаха заради коронавируса. Какво ще им предложи България?” [“Hundreds of Thousands of Bulgarians Returned Due to the Coronavirus. What Will Bulgaria Offer Them?”], *Deutsche Welle Bulgaria* (March 26, 2020). <https://www.dw.com/bg/стотици-хиляди-българи-се-върнаха-заради-коронавируса-какво-ще-им-предложи-българия/a-52921930>.

⁴ Team Selectivv, “Do Ukrainians Build Their Future with Poland? The Latest Selectivv Study,” *Selectivv.com* (March 7, 2019). <https://selectivv.com/en/czy-ukraincy-wiaza-swoja-przyszlosc-z-naszym-krajem-najnowsze-badanie-selectivv-2>.

⁴ Emilia Milcheva, „Стотици хиляди българи се върнаха заради коронавируса. Какво ще им предложи България?”, *Дойче веле България* (26 март 2020). <https://www.dw.com/bg/стотици-хиляди-българи-се-върнаха-заради-коронавируса-какво-ще-им-предложи-българия/a-52921930>.

⁵ От екипът на Selectivv, “Do Ukrainians Build Their Future with Poland? The Latest Selectivv Study,” *Selectivv.com* (7 март 2019). <https://selectivv.com/en/czy-ukraincy-wiaza-swoja-przyszlosc-z-naszym-krajem-najnowsze-badanie-selectivv-2>.

Figures 1 and 2. Visualization of the location of Bulgarians in the EU (above) and where they came back to in Bulgaria (below) from the website of Selectivv. Available at: <https://selectivv.com/en/overall-picture-of-covid-19-situation-based-on-data-from-mobile>.

Илюстрации 1 и 2. Визуализация на местоположението на българите в ЕС (отгоре) и откъде са се завърнали в България (отдолу) от сайта на Selectivv. Налични на адрес: <https://selectivv.com/en/overall-picture-of-covid-19-situation-based-on-data-from-mobile>.

This data assembled by the company was voluntarily provided by the Sofia office to the Ministry of Interior for the purposes of tracking returning migrants and ensuring that they were quarantined. The ease with which migrants are turned from consumer subjects of market profiling into dangerous subjects of surveillance and control is both striking and unsurprising. The present economies of the valorization of information that have accelerated the collection of data by corporations like Google, Facebook, Amazon and many others are part of a long and varied history of archives, registers, and measurements used for control and exploitation. As Mark Andrejevic argues, the type of data collected and the focus of its analysis in nineteenth century labour management and twenty-first century

Събраните от компанията данни са предоставени доброволно от офиса им в София на МВР с цел проследяване на завръщащите се мигранти и налагане на карантина. Лекотата, с която мигрантите се превръщат от потребителски субекти на маркетингово профилиране в опасни субекти за надзор и контрол, е едновременно поразяваща и очаквана. Настоящите икономики, извличащи стойност от информацията и водещи до все по-масово събиране на данни от корпорации като Google, Facebook, Amazon и много други, са част от дълга и разнообразна история на архиви, регистри и измервания, използвани за контрол и експлоатация. Както Марк Андрейевич показва, типът извлечени данни и начинът, по който се анализират в научния мениджмънт през XIX век и в маркетинга през XXI век, си приличат повече, о

marketing is more similar than we think.⁵

However, and firstly, there are a number of seemingly discordant measures for surveillance and containment in Bulgaria and other Eastern European countries that show that issues of privacy and surveillance are not necessarily and exclusively linked to the increased use of big data and digital technology, and, secondly, there is a stark and racially motivated contrast in the different measures enforced on different populations. The first tendency, the use of a sort of citizen policing, in the sense of mobilizing citizens to police each other, leads to the proliferation of lists, reports, and mutual policing. In one such example, the government of Montenegro uploaded a list on its website with the names and addresses of people who need to self-isolate. There was a similar, publicly available, database, or, rather, a list of people in self-isolation published by the authorities in Bosnia and Herzegovina. After an intervention from the Data Protection Agency in Bosnia and Herzegovina the lists were taken down but the ones in Montenegro remain. This solution shows a different side to the use of surveillance and epidemiological management, which draws on the spectacle of transparency, rather than the panopticon of big data collection.

Figure 3. Part of the list of persons in isolation on the website of the Government of Montenegro (screenshot by the author)

Илюстрация 3. Част от списъка с изолирани лица в портала на правителството на Черна Гора (снимка на автора).

⁵ Mark Andrejevic, *iSpy: Surveillance and Power in the Interactive Era* (Lawrence, Kansas: University Press of Kansas, 2007).

толкото предполагаме.⁶

Въпреки това в България и други източноевропейски страни е налице поредица от привидно несъгласувани мерки за надзор и ограничаване, които сочат към две тенденции. Първо, че проблемът за нарушаването на неприкосновеността на личните данни и за засиленото следене не е задължително и само свързан с развитието на дигиталните технологии и употребата на големи обеми данни. И второ, че има отчетлива и расово мотивирана разлика в мерките, прилагани спрямо различни групи население. Първата тенденция - употребата на един вид гражданска полиция, в смисъла на мобилизиране на гражданите да се контролират едни други - води до появата на списъци, доклади и взаимна полицейщина. Черногорското правителство например публикува на портала си списък с имената и адресите на хора, които трябва да се самоизолират. Подобна публично достъпна база данни или по-скоро списък на лицата в самоизолация, беше публикувана и от властите в Босна и Херцеговина. Там списъкът бе премахнат след намеса на Агенцията за защита на личните данни, но черногорският остана. Това решение показва един различен аспект в употребите на надзора и епидемиологичното управление, който стъпва върху спектакъла на прозрачността, а не върху технологията на паноптикума, свързана със масовото събиране на данни.

Подобна практика на взаимен граждански надзор бе възприета и в България - хората започнаха да подават сигнали до властите за съседи или роднини, които са се завърнали от чужбина и не са се самоизолирали. Към кризисните щабове, управляващи националното реагиране, се изпращат писма, в които хора от малки градове и села съобщават за завръщащи се от чужбина и неизолирани съседи.⁷ Тази гражданска полицейщина спрямо емигрантите е мотивирана от нарастващото безпокойство на българите относно неспособността на здравната система да се справи с мащабна епидемия и от убеждението, че мерките за карантина и социално дистанциране ще доведат до катастрофална икономическа криза. Има някакъв морален остеритет в

⁶ Mark Andrejevic, *iSpy: Surveillance and Power in the Interactive Era* (Lawrence, Kansas: University Press of Kansas, 2007).

⁷ Ивана Иванова, „Ген. Мутафчийски: Получаваме сигнали за неспазване на карантината от нашите сънародници“, *Eurocom.bg* (7 март 2020). <https://eurocom.bg/new/gen-mutafchiyski-poluchavame-signali-za-nespazvane-na-karantinata-ot-nashi-snarodnitsi>.

An analogical citizen police approach was adopted in Bulgaria, where people had started filing reports with authorities about neighbours or relatives who have returned from abroad and did not self-isolate. Letters (sic!) are being sent to the crisis headquarters that manage the national response, in which people from small towns and villages report on neighbours returning from abroad and not self-isolating.⁶ This popular policing of returning migrants is motivated by the growing anxieties of Bulgarians that the healthcare system will not be able to handle a full-blown epidemic and that widespread lockdown measures will lead to a catastrophic economic crisis. There is some kind of moral austerity in the way people embrace self-discipline, and police others in the hope that they can just bear it through and make it last for a shorter period of time.

Drone Camps

While there is a general suspicion and policing of returning migrants, Roma neighbourhoods have been the object of a different type of measures in Bulgaria, but also in Slovakia and Romania. In Bulgaria, some cities have opted to seal off Roma neighbourhoods, placing police or army officers there to monitor and control who comes in and who goes out. These measures have been rationalized by the authorities in two ways, first, that there is a high number of returning migrants among the Roma, and second, that they do not observe proper hygiene and discipline, the latter being a classic, racist, anti-Roma argument. In the Roma neighbourhood of Bourgas, the already sealed off inhabitants were also subjected to another control measure - the use of a drone with an infrared camera that monitored the body temperature of the people there. The drone was developed by a private company and made available to the Ministry of Interior, so it is not a medically motivated measure, but clearly one of control. After identifying four cases of fever the day after the drone was initially deployed, it was reported that the data was used to monitor the movement of people who are quarantined, rather than identify new cases.⁷ While the drones do not seem to

⁶ Ivana Ivanova, "Ген. Мутафчийски: Получаваме сигнали за неспазване на карантината от наши сънародници" ["General Mutafchiisky: Signals Received by Compatriots for Quarantine Not Being Respected"], *Eurocom.bg* (March 7, 2020). <https://eurocom.bg/new/gen-mutafchiyski-poluchavame-signali-za-nespazvane-na-karantinata-ot-nashi-snarodnitsi>.

⁷ Petya Mihova, "Дрон с термокамера засече 4-ма души с висока температура в Бургас" ["Thermal Drone Camera Caught Four People with High Temperature in Bourgas"], *Bulgarian National Radio* (March 23, 2020). <https://bnr.bg/post/101244534/dronat-s-termokamera>

начина, по който хората прегръщат идеята за самодисциплина и контрол над другите с надеждата, че ще стиснат зъби и ще изтърпят и че така кризата ще отмине по-бързо.

Дронови лагери

Въпреки че в България, както и в Словакия и Румъния, има обща подозрителност и полицейщина по отношение на завръщащите се мигранти, ромските квартали са обект на различни мерки. Някои градове в България избраха да изолират ромските квартали, поставяйки полицейски или военни служители, които да наблюдават и контролират кой влиза в и излиза от тях. Тези мерки бяха оправдани от властите по два начина. От една страна, сред ромите е налице голям брой завръщащи се мигранти. От друга - че те не спазват подходяща хигиена и дисциплина. Вторият аргумент е част от класическия антиромски и расистки репертоар. Вече изолираните жители на ромския квартал в Бургас бяха подложени на допълнителна контролна мярка - употребата на дрон с инфрачервена камера за измерване телесната температура на обитаващите го хора. Дронът е разработен от частна компания и е предоставен на МВР, така че тук очевидно не става дума за здравно мотивирана мярка, а за контролна такава. След идентифицирането на четири случая на висока телесна температура в деня след пускането на дрона, бе съобщено, че данните от него се използват не за засичане на нови случаи, а за проследяване движението на карантинаните.⁸ Макар дроновете изглежда да нямат съществена роля за предотвратяване разпространението и облекчаване достъпа до здравни услуги на ромите, те ефективно разгръщат военизирана естетика на другостта и нейните деперсонализирани, дехуманизирани цели за интервенция.

Дроните се използват в ромските квартали и за възпроизвеждане на записани сигнали и инструкции. Този контрол от разстояние се прилага само и единствено върху ромите и не е признак за икономика на управляемостта, нито пък за опит за ненатрапчива намеса. Напротив - той е ясен знак за сегрегация и затваряне на малцинствата в лагери, изолирани и отделени

⁸ Петя Михова, „Дрон с термокамера засече четирима души с висока температура в Бургас“, Българско национално радио (21 март 2020). <https://bnr.bg/post/101244534/dronat-s-termokamera-zaseche-chetiri-dushi-s-visoka-temperatura>.

have an efficient role in preventing the spread and easing the access to healthcare for the Roma, they do efficiently deploy the militarized aesthetics of othering and as depersonalized, dehumanized targets of intervention.

Figure 4. Infrared image from the Roma neighbourhood in Bourgas. Source: <https://dariknews.bg/regioni/burgas/v-burgas-dron-shte-meri-temperaturata-na-naselenieto-v-getata-snimkivideo-2217811>.

Илюстрация 4. Изображение от инфрачервена камера в ромския квартал на Бургас. Източник: <https://dariknews.bg/regioni/burgas/v-burgas-dron-shte-meri-temperaturata-na-naselenieto-v-getata-snimkivideo-2217811>.

Drones are also used in the Roma neighbourhoods to play recorded warnings and instructions. This control at a distance is reserved exclusively for the Roma and is not a sign of an economy of governmentality, not an attempt of non-intrusiveness but, on the contrary, a clear sign of segregation and the encampment of minorities, kept isolated and separated from the rest of the population, in a similar way to the leper colonies. Faine Greenwood calls this the “shout drone” - an alienating “technology of distance” that is especially problematic when deployed on marginalized and vulnerable populations.⁸ After making a show of sealing off neighbourhoods with no clear healthcare plan, testing in Roma neighbourhoods was only done in the second half of April by which time 50% of those tested

zaseche-chetiri-dushi-s-visoka-temperatura.

⁸ Faine Greenwood, “The Dawn of the Shout Drone,” *Slate* (April 16, 2020). <https://slate.com/technology/2020/04/coronavirus-shout-drone-police-surveillance.html>.

от останалата част от населението, подобно на колониите на прокажените. Фейн Грийнууд нарича това „крещящият дрон” - отчуждаваща „технология на разстоянието”, която е особено проблематична, когато се разгръща срещу маргинализирани и уязвими групи от населението.⁹ След спектакъла по поставяне под карантина на ромските квартали без ясен здравен план, тестовите в тях бяха проведени едва през втората половина на април с 50% положителни резултати. Вместо да се преосмисли адекватността на превантивните и ограничителни мерки, отговорът бе по-нататъшно разширяване на обхвата на запечатване в етническите квартали.

Критични работници и животи за жертване

По думите на премиера, броят на завърнали се от чужбина в началото на март българи е около 200,000 души (за сравнение, общото население на България е около седем милиона). Проблемът е, че за тези хора, както и за голяма част от населението, което работи в страната, няма социална или икономическа сигурност в условията на нарастваща безработица и икономически застои. Правителството гласува ограничен брой мерки, насърчаващи работодателите да запазят настоящите си работници, които иначе биха освободили, като предлагат да осигурят 60% от заплатите им. Но това е приложимо единствено спрямо една тясна дефиниция за заетост, която обхваща работници на редовни и безсрочни договори. Завръщащите се работници-мигранти също нямат право на този вид подкрепа или на обезщетение за безработица.

Понастоящем се наблюдава нарастващ разрыв в политиките за социално възпроизводство и най-вече относно тези за труда и живота. Този разрыв изостря дългогодишната криза на социалното възпроизводство в ЕС, в която миграцията от Източна Европа играе двойствена роля. От една страна, въпросът за достъпа до социални помощи и защита е предмет на спор между държавите-членки. Западна Европа отдавна се опитва да лиши източноевропейските мигранти от тях, подхранвайки дискурса за „туризма за социални помощи” - идеята, че мигрантите на Запад се възползват от „щедрите” системи за социално осигу-

⁹ Faine Greenwood, “The Dawn of the Shout Drone,” *Slate* (16 април 2020). <https://slate.com/technology/2020/04/coronavirus-shout-drone-police-surveillance.html>.

were positive. Instead of rethinking the adequacy of the preventive and containment measures, the response was to further scale up the sealing off of ethnic neighbourhoods.

Essential Disposables

According to the Bulgarian prime-minister, the number of Bulgarians who returned from abroad since the beginning of March is about 200,000 people (for comparison, the total population of Bulgaria is about seven million). And the problem is that for these people, as well as for a large part of the non-migrant population, there is no social or economic security in the context of increasing unemployment and economic stagnation. The government has voted for a limited number of measures that encourage employers to keep their current workers, offering to provide 60% of the salary of workers who would otherwise be laid off. But this would only apply to a very narrow definition of employment, non-precarious workers on regular non-casual contracts. Returning migrant workers would also not be eligible for this kind of support, or for unemployment benefits.

At present, there is a growing void in the policies of social reproduction and, essentially, the basic reproduction of labour and life. And this void adds to a longstanding crisis of social reproduction in the EU, in which migration from Eastern Europe has had a double role. On the one hand, the issue of access to social benefits has been a matter of disagreement between member states, and states in Western Europe have for a long time been trying to limit the access of Eastern European migrants to social benefits and protections, feeding the discourse of "benefit tourists" - people who migrate in the West and then take advantage of the "generous" social security systems there. On the other hand, Eastern European migrants have been essential in sustaining the commodified social reproduction services in the West by providing services as care workers, domestic workers, and agricultural workers.

As borders between EU countries close now and migrants are returning home, these reproductive services in the West are experiencing a lack of migrant workers. At the end of last month, Austria and the U.K. both sent charter flights to "fetch" temporary agricultural and care workers from Bulgaria, Romania, and Poland to fill in the gaps.

ряване. От друга страна, източноевропейските мигранти играят важна роля в поддържането на остоковеното социално възпроизводство на Запад, предоставяйки услуги в сферата на грижите, домашната работа и земеделието.

Тъй като сега границите между страните от ЕС се затварят, а мигрантите се връщат у дома, тези възпроизводствени услуги на Запад търпят недостиг на работници-мигранти. В края на март Австрия и Великобритания изпратиха чартърни полети, с които да си „внесат“ временни работници от България, Румъния и Полша за нуждите на селското стопанство и грижовния сектор и да запълнят този недостиг. В резултат от натиска на държави, изпитващи недостиг от мигрантски труд, ЕС издаде препоръки за свободна мобилност, които включват временни селскостопански работници и такива, заети в грижовния сектор, в категорията на професиите от „критични работници“, на които се позволява да се придвижват през границите по време на пандемията от COVID-19...¹⁰ Самото понятие „критични работници“, което изкрystalизира по време на пандемията, е достатъчно проблематично. Ако единствената гарантирана защита в контекста на предприетите здравни мерки е социалната дистанция, то критичните работници са тези, чийто труд не само поддържа жизнеспособността на икономиката, но и застрашава собствения им живот. Като имаме предвид, че решението за това кои отрасли са „критични“ се взема от капитала и че голяма част от работата в тях е нископлатена, е трудно да си затворим очите пред факта, че „критичният труд“ всъщност означава „живот за жертване“.

Как това се отразява на вече съществуващото трансгранично неравенство в ЕС? То създава безизходица за работниците от Изток, които не получават социална и икономическа защита от правителствата си. Те са принудени да избират между несигурна мобилност без ясни гаранции за адекватна здравна защита в чужбина и принудително „обездвижване“ или икономически застой у дома. В случая на ромите това принудително обездвижване е доведено до крайност в расово-мотивираните лагери. Тези порочни кръгове на смърт и експлоатация включват различни

¹⁰ Официалните препоръки могат да бъдат намерени на адрес: *Official Journal of the European Union*, Vol. 63, C 1021 (30 март 2020). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:2020:1021:TOC>.

As a result of the pressure of countries experiencing the need for migrant labour, the EU issued recommendations for free mobility that included temporary agricultural workers and care workers in the “essential workers” occupations that should be allowed to move across borders during the COVID-19 pandemic.⁹ The very notion of “essential workers” that was crystalized in the time of the pandemic is sufficiently problematic. In the context of healthcare measures, when the only guaranteed protection is social distancing, essential workers are the ones whose labour not only sustains the vitality of economies but also puts their own lives at risk. Given that the decision of what constitutes “essential occupations” is taken by capital and that most of this work is low-wage, it is hard to dismiss the realization that “essential labour” means “disposable lives.”

How does this work into existing cross-border inequalities in the EU? It creates a situation of impasse for workers in the East who do not receive social and economic protection from their governments and are pushed to choose between precarious mobility with no clear guarantees for proper health protection abroad and imposed stasis and economic stagnation at home, which, in the case of Roma people, is also coupled with racialized encampment. These descending circles of death and exploitation involve multiple subjects of labour across the Union, as well as the constellation of supranational jurisdiction, national capital, and multinational supply chains of labour. One of the major unions in Bulgaria, Podkrepa, issued an open letter to the government demanding that either workers are not allowed to travel abroad and offered social protection in the country, or that Bulgaria demands of Germany, Austria and U.K. to retain the migrant workers and provide them with healthcare for the duration of the pandemic.¹⁰ The rationale behind these demands is that continuing temporary migration in time of pandemic endangers the rest of the population back home.

In the current pandemic Eastern European migrant labour remains caught between being a dangerous vector of contagion and dispos-

субекти на труда в целия ЕС, както и набор от наднационални юрисдикции, национален капитал и мултинационални вериги за наемане на работна ръка. КТ „Подкрепа“ наскоро реагира с отворено писмо, в което се иска правителството или да забрани пътуванията в чужбина на работниците и да им се осигури социална защита у нас, или да поиска от Германия, Австрия и Великобритания да задържат работниците-мигранти до края на пандемията, предоставяйки им медицински грижи.¹¹ Обосновката зад тази позиция е, че продължаващата временна миграция по време на пандемия застрашава останалата част от населението у дома.

В настоящата пандемия трудът на източноевропейските мигранти остава впримчен между ролята си на вектор на зараза и живот, който може да бъде жертван; между наказателните мерки и експлоатацията. И дори в този случай са налице различни степени на експлоатация и безразличие към човешкия живот, при които ромите остават неизменно невидими и отсъстващи от изявленията на синдикатите. Можем ли да си представим организация, която пресича всички тези линии - работници в различни страни, трудови мигранти и онези най-маргинализирани поради етноса си групи – без да подвеждаме всички тези различни опити и преживявания под общ знаменател, който изтрива разликите между тях? Това е най-належащият въпрос в настоящата пандемия, която - противно на твърденията на мнозина - не ни засяга еднакво. И въпреки това тя ни показва, че зад всички тези различни преживявания стои един основен конфликт - този между капиталистическата икономика от една страна и животът, от друга.

Превод от английски: Антон Колев

Редакция: Надежда Московска и Рая Апостолова

⁹ The official recommendations are available at: *Official Journal of the European Union*, Vol. 63, C 1021 (March 30, 2020). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:2020:1021:TOC>.

¹⁰ “Отворено писмо относно продължаващите пътувания на български работници към и от Западна Европа” [“Open Letter Regarding the Ongoing Travels of Bulgarian Workers to and from Western Europe”], *КТ Подкрепа* (April 1, 2020). <http://podkrepa.org/news/отворено-писмо-относно-продължаващи>.

¹¹ „Отворено писмото относно продължаващите пътувания на български работници към и от Западна Европа“, КТ „Подкрепа“ (1 април 2020). <http://podkrepa.org/news/отворено-писмо-относно-продължаващи>.

able life, between punitive measures and exploitation. And even so, there are different levels of exploitation and disposability, in which Roma remain consistently invisibilized, missing from the statements of unions. Is it possible to imagine organizing across these lines, workers in different countries, migrant labour, and the most marginalized and racialized without imposing a singular and homogenizing image upon these different experiences? This is the most pressing question in this pandemic, which does not affect us equally, as some claim, but highlights that the main contradiction for all, in their heterogeneous experiences, is capitalist economy versus life.